

УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ - ШТИП
ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

ISSN 1857-7059

ГОДИШЕН ЗБОРНИК

2014

YEARBOOK

2014

ГОДИНА 5

VOLUME V

GOCE DELCEV UNIVERSITY - STIP
FACULTY OF PHILOLOGY

**УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ – ШТИП
ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ**

ISSN 1857-7059

**ГОДИШЕН ЗБОРНИК
2014
YEARBOOK
2014**

Посветен на доц. д-р Душко Алексовски

ГОДИНА 5

VOLUME V

**GOCE DELCEV UNIVERSITY – STIP
FACULTY OF PHILOLOGY**

**ГОДИШЕН ЗБОРНИК
ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ
YEARBOOK
FACULTY OF PHILOLOGY**

За издавачот

проф. д-р Јованка Денкова

Издавачки совет

проф. д-р Саша Митрев
проф. д-р Блажо Боев
проф. д-р Лилјана Колева-Гудева
проф. д-р Виолета Димова
проф. д-р Јованка Денкова
проф. д-р Билјана Ивановска
доц. д-р Нина Даскаловска
доц. д-р Махмуд Челик
доц. д-р Ранко Младеноски
м-р Ристо Костуранов

Редакциски одбор

проф. д-р Јованка Денкова
проф. д-р Виолета Димова
проф. д-р Луси Караниколова
проф. д-р Толе Белчев
проф. д-р Билјана Ивановска
доц. д-р Марија Кусевска
доц. д-р Нина Даскаловска
доц. д-р Марија Кукубајска
доц. д-р Драгана Кузмановска
виш лектор м-р Снежана Кирова
м-р Весна Коцева

Главен уредник

доц. д-р Марија Леонтиќ

Одговорен уредник

доц. д-р Светлана Јакимовска

Јазично уредување

Даница Гавриловска-Атанасовска
(македонски јазик)
лектор м-р Биљана Петковска
(англиски јазик)

Техничко уредување

Славе Димитров, Благој Михов

Редакција и администрација
Универзитет „Гоце Делчев“ -Штип
Филолошки факултет
ул. „Крсте Мисирков“ 10А
п. фах 201, 2000 Штип
Р. Македонија

Editorial board

Prof. Sasa Mitrev, Ph. D.
Prof. Blazo Boev, Ph. D.
Prof. Liljana Koleva Gudeva, Ph. D.
Prof. Violeta Dimova, Ph. D.
Ass. Prof. Jovanka Denkova, Ph. D.
Ass. Prof. Biljana Ivanovska, Ph. D.
Docent Nina Daskalovska, Ph.D.
Docent Mahmud Celik, Ph.D.
Docent Ranko Mladenoski, Ph.D.
Risto Kosturanov, M. A.

Editorial staff

Ass. Prof. Jovanka Denkova, Ph. D
Prof. Violeta Dimova, Ph. D.
Ass. Prof. Lusi Karanikolova, Ph. D.
Ass. Prof. Tole Belcev, Ph. D.
Ass. Prof. Biljana Ivanovska, Ph. D.
Docent Marija Kusevska, Ph.D.
Docent Nina Daskalovska, Ph.D.
Docent Marija Kukubajska, Ph.D.
Docent Dragana Suzmanovska, Ph.D.
Senior Lecturer Snezana Kirova, M.A.
Vesna Koceva, M.A.

Managing editor

Docent Marija Leontik, Ph.D.

Editor in chief

Docent Svetlana Jakimovska, Ph.D.

Language editor

Danica Gavrilovska-Atanasovska
(Macedonian)
Lecturer Biljana Petkovska, M.A.
(English)

Technical editor

Slave Dimitrov, Blagoj Mihov

Address of editorial office
Goce Delcev University–Stip
Faculty of Philology
Krste Misirkov 10A
PO box 201, 2000 Stip
R. of Macedonia

СОДРЖИНА CONTENT

ЈАЗИК

Билјана Ивановска, Нина Даскаловска ПРЕГЛЕД НА ТРАДИЦИОНАЛНИТЕ МОДЕЛИ ЗА ПОВРАТНОСТА ВО МАКЕДОНСКИОТ И ВО ГЕРМАНСКИОТ ЈАЗИК Biljana Ivanovska, Nina Daskalovska A REVIEW OF THE TRADITIONAL REFLEXIVE MODELS IN MACEDONIAN AND GERMAN	9
Толе Белчев, Станка Коцева ЗБОРООБРАЗУВАЊЕ ВО СОВРЕМЕНИОТ МАКЕДОНСКИ ЈАЗИК Tole Belcev, Stanka Koceva WORD FORMATION IN MODERN MACEDONIAN LANGUAGE	19
Драгана Кузмановска, Снежана Кирова, Биљана Петковска АНАЛИЗА НА ФРАЗЕОЛОШКИТЕ ЕДИНИЦИ СО КОМПОНЕНТАТА „УСТА“ ВО ГЕРМАНСКИОТ И ВО АНГЛИСКИОТ ЈАЗИК Dragana Kuzmanovska, Snežana Kirova, Biljana Petkovska ANALYSIS OF PHRASEOLOGICAL UNITS WITH THE COMPONENT “MUND/MOUTH” IN GERMAN AND ENGLISH	33
Марија Кусевска МЕЃУКУЛТУРНИ ИСТРАЖУВАЊА НА ГОВОРНИТЕ ЧИНОВИ Marija Kusevska CROSS-CULTURAL STUDIES OF SPEECH ACTS	43
Марија Леонтиќ СЕМАНТИКАТА НА ТУРСКИОТ СУФИКС -ли /-lİ/ (-lı, -li, -lu, -lü) ВО ТУРСКИОТ И ВО МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК Marija Leontic THE SEMANTICS OF THE TURKISH SUFFIX -ли /-lİ/ (-lı, -li, -lu, -lü) IN THE TURKISH AND IN THE MACEDONIAN LANGUAGE	53
Дејан Методијески, Костадин Голаков ИЗУЧУВАЊЕТО НА СТРАНСКИТЕ ЈАЗИЦИ НА ФАКУЛТЕТИТЕ ЗА ТУРИЗАМ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА Dejan Metodijeski, Kostadin Golakov FOREIGN LANGUAGES STUDYING AT THE FACULTIES OF TOURISM IN THE REPUBLIC OF MACEDONIA	63
Марица Тасевска ФАКТОРИ ЗА ОПРЕДЕЛУВАЊЕ НА РОДОТ ВО ГЕРМАНСКИОТ ЈАЗИК Marica Tasevska FACTORS FOR DETERMINATION OF THE GENDER IN THE GERMAN LANGUAGE	73

КНИЖЕВНОСТ

- Јованка Денкова, Махмут Челик, Билјана Ивановска**
ТЕОРИСКО ПРОМИСЛУВАЊЕ НА ЕПИСТОЛАРНИОТ ЖАНР
Jovanka Denkova, Mahmut Celik, Biljana Ivanovska
THEORY RETRASING OF THE EPISTOLARY GENRE 87

- Махмут Челик, Јованка Денкова, Билјана Ивановска**
ПОЕТСКО-ПРОЗНОТО ТВОРЕШТВО ЗА ДЕЦА НА ФАХРИ КАЈА
Mahmut Celik, Jovanka Denkova, Biljana Ivanovska
FAHRI KAYA'S WORK IN POETIC AND PROSE CHILDREN'S LITERATURE .. 97

- Наталија Поп Зариева**
УЛОГАТА НА ИЗМАМАТА И МАСКИТЕ ВО *ХАМЛЕТ*
Natalija Pop Zarieva
THE ROLE OF DECEIT AND MASKS IN *HAMLET* 103

- Крсте Илиев**
ПРЕПОРОДОТ НА ВИТЕШТВОТО И ПОЈАВАТА НА
ЦЕНТЛМЕНОТ ВО ВЕЛИКА БРИТАНИЈА
Krste Iliev
THE REVIVAL OF CHIVALRY AND THE EMERGENCE OF
THE GENTLEMAN IN GREAT BRITAIN 113

- Јане Јованов, Снежана Кирова**
„ПРЕКРАСЕН НОВ СВЕТ“ ПРЕГЛЕД И СОЦИО-ФИЛОСОФСКА АНАЛИЗА
Jane Jovanov, Snezana Kirova
“BRAVE NEW WORLD” REVIEW AND SOCIO-PHILOSOPHICAL ANALYSIS .. 117

- Марија Крстева**
АМЕРИКАНСКАТА ИДЕОЛОГИЈА ВО „ЗДРАВ РАЗУМ“ НА
ТОМАС ПЕИН
Marija Krsteva
AMERICAN IDEOLOGY SEEN THROUGH THOMAS PAINE'S
“COMMON SENSE” 127

ПРЕВЕДУВАЊЕ И ТОЛКУВАЊЕ

- Билјана Ивановска, Јованка Денкова, Махмут Челик**
МАКЕДОНСКИТЕ ПРЕВОДНИ ЕКВИВАЛЕНТИ НА ГЛАГОЛИТЕ ВО
ГЕРМАНСКИОТ ЈАЗИК ШТО ИСКАЖУВААТ ПСИХИЧКА СОСТОЈБА
Biljana Ivanovska, Jovanka Denkova, Mahmut Celik
ON THE MACEDONIAN COUNTERPARTS OF THE GERMAN
VERBS DENOTING EMOTIONAL STATE 135

- Светлана Јакимовска**
ТЕРМИНОЛОГИЈАТА КАКО НАУКА И ТЕРМИНОЛОШКАТА РАБОТА
Svetlana Jakimovska
TERMINOLOGY SCIENCE AND TERMINOLOGY WORK 143

Даринка Маролова

**ДИДАКТИЧКИ ПРИСТАП КОН ТОЛКУВАЊЕТО НА СИНТАКСИЧКАТА
ПОВЕЌЕЗНАЧНОСТ**

Darinka Marolova

DIDACTIC APPROACH TO INTERPRETING THE SYNTACTIC AMBIGUITY 153

МЕТОДИКА

Емилија Петрова Ѓорѓева

**УЛОГАТА НА ДИРЕКТОРОТ ВО МОТИВИРАЊЕТО ЗА
ПРИФАЌАЊЕ ПРОМЕНИ ВО УЧИЛИШТЕТО**

Emilija Petrova Gorgeva

**THE ROLE OF THE PRINCIPAL IN THE MOTIVATION FOR
ACCEPTING CHANGES IN SCHOOL 161**

Нина Даскаловска, Билјана Ивановска

ВАЖНОСТА НА ИНТЕРАКЦИЈАТА ВО НАСТАВАТА ПО СТРАНСКИ ЈАЗИЦИ

Nina Daskalovska, Biljana Ivanovska

THE IMPORTANCE OF INTERACTION IN FOREIGN LANGUAGE LEARNING 169

Марија Емилија Кукубајска, Билјана Алексова Даневска

**БИОЕТИКА, МУЛТИКУЛТУРА, МУЛТИЛИНГВАЛНОСТ И
АКВИЗИЦИЈА НА СТРАНСКИ ЈАЗИК**

Marija Emilija Kukubajska, Biljana Aleksova Danevska

**BIOETHICS, MULTI-CULTURE, MULTI-LINGUAL ENVIRONMENT
AND FOREIGN LANGUAGE ACQUISITION 183**

Марија Тодорова

МНОГУЈАЗИЧНА МЕТОДИКА

Marija Todorova

MULTILINGUAL METHODOLOGY 195

Катерина Сусинова, Нина Даскаловска

**УПОТРЕБАТА НА СТРАТЕГИИ ЗА УЧЕЊЕ ЈАЗИК КАЈ УЧЕНИЦИ
ВО ОСНОВНО И СРЕДНО ОБРАЗОВАНИЕ**

Katerina Susinova, Nina Daskalovska

**THE USE OF LANGUAGE LEARNING STRATEGIES BY PRIMARY
AND SECONDARY SCHOOL EFL LEARNERS 203**

Марија Дончева, Нина Даскаловска

**УЛОГАТА НА ЛИТЕРАТУРАТА ВО ИЗУЧУВАЊЕТО НА АНГЛИСКИОТ ЈАЗИК
И НЕЈЗИНОТО ВЛИЈАНИЕ ВРЗ ЈАЗИЧНИТЕ КОМПЕТЕНЦИИ НА УЧЕНИКОТ**

Marija Donceva, Nina Daskalovska

**THE ROLE OF LITERATURE IN LEARNING ENGLISH AND ITS EFFECTS ON
LEARNERS' LINGUISTIC COMPETENCE 213**

Стручен труд
Professional paper

АНАЛИЗА НА ФРАЗЕОЛОШКИТЕ ЕДИНИЦИ СО КОМПОНЕНТАТА „УСТА“ ВО ГЕРМАНСКИОТ И ВО АНГЛИСКИОТ ЈАЗИК

доц. д-р Драгана Кузмановска¹
виш лектор м-р Снежана Кирова¹
лектор м-р Биљана Петковска¹

Апстракт: Во овој труд се обидуваме да дадеме конкретни примери поврзани со семантиката на фразеолошките единици, како и да ги идентификуваме факторите кои влијаат врз нивното формирање. На проблемот му пристапуваме, главно, врз основа на лексикографски материјали од речници.

Пред да се започне со анализа на податоци за фразеолошките единици, се обрнува внимание на лексемата уста „Mund/mouth“ - дел од главата која е одговорна за такви важни животни функции какви што се зборувањето, јадењето итн. - може да се претпостави дека фразеологијата и тематската разновидност на единиците ќе бидат директно поврзани со основното лексичко значења на зборот уста „Mund/mouth“.

Предмет на нашиот интерес се фразеологизмите со оваа компонента во германскиот, англискиот и во македонскиот јазик, односно нивните еквиваленти и нивниот степен на идиоматичност. Табеларниот преглед ни овозможува да ги воочиме еквивалентните фразеологизми во трите дијасистеми, но и степенот на идиоматичност кај истите, кој е основен за разграничување на фразеологизам од другите јазични единици. Нашата цел е да укажеме на сличностите и разликите што постојат кај фразеологизмите, во случајов со лексичката компонента уста „Mund/mouth“ и причините за истите.

Клучни зборови: *фразеологија, еквивалентност, целосна, делумна идиоматичност, неидиоматичност, лексема „уста“.*

¹⁾ Филолошки факултет, Универзитет „Гоце Делчев“, Штип

ANALYSIS OF PHRASEOLOGICAL UNITS WITH THE COMPONENT “MUND/MOUTH” IN GERMAN AND ENGLISH

Dragana Kuzmanovska²

Snežana Kirova²

Biljana Petkovska²

Abstract: In this paper we try to give specific examples related to the semantics of phraseological units and to identify factors that influence their formation. The problem is approached mainly based on lexicographical materials taken from dictionaries.

Before starting with the analysis of the data about phraseological units attention is paid to the lexeme mouth “*Mund / mouth*” - part of the head that is responsible for important life functions such as talking, eating, etc... It can be assumed that the phraseology and the thematic diversity of the units will be directly related to the primary lexical meaning of the word mouth “*Mund / mouth*”.

We are interested in phraseologisms with this component in German, English and Macedonian language, or in their equivalents and their idiomacy. Chart review allows us to discern the equivalent phrase in three dia-systems, as well as the extent of their idiomacy, which is essential for the differentiation of phraseology from other linguistic units. Our goal is to point out the similarities and differences that exist among phraseologisms in the case of the lexical component mouth “*Mund / mouth*” and the reasons therefore.

Key words: *phraseology, equivalence, complete – partial idiomacy, non-idiomacy, lexeme “mouth”.*

Со овој труд ќе се обидеме да одговориме на конкретните прашања поврзани со семантиката на фразеолошките единици, врз основа на ексцерпираниот лексикографски материјал од германските, англиските и македонските речници.

Постојат многубројни фраземи каде што како главна компонента е употребена именката уста „*Mund/mouth*“ со сите свои карактеристики кои, пак, се формирани како резултат на семантички трансформации на конвенционалните комбинации на зборови.

Сепак, присуството на лексемата уста „*Mund/mouth*“ како дел од фразеолошките единици, сè уште, не е доказ за вмешаност на семантички

²⁾ Faculty of Philology, University “Goce Delcev” Stip

компоненти на лексемата во рамките на значењето на фразеолошкиот израз. Во случаи кога се занимаваме со целосно осмислување на вредноста на променливите комбинации на основните фразеолошки единства, можеме да зборуваме за вистинска неутрализација на лексичкото значење на компонентата „Mund/mouth“. Анализите на многубројните фразеолошки единици потврдиле дека постојат многу вакви примери. Овој факт доволно зборува за себе и, пред сè, можеме слободно да кажеме дека лексемата уста „Mund/mouth“ мотивира, односно се вклучува во процесот на осмислување во семантичка смисла.

Да може да се визуализира процесот на формирање на овие фразеолошки единици е потребно да наведеме повеќе примери. За да се олесни анализата, ние ќе ги наведеме сите фразеолошки единици за лексички-семантичките групи, според критериумот кој се залагаше за обединување на голем број фразеолошки единици во разгледуваното идиоматично јадро околу одреден аспект на семантичка структура што ја содржи компонентата „Mund/mouth“.

Нашиот труд ќе го посветиме на фразеологизмите со главната лексичка компонента уста „Mund/mouth“ во германскиот и во англискиот јазик и нивниот превод на македонски јазик, со што сакаме да ја потенцираме неутрализацијата на лексичкото значење на оваа компонента. За таа цел користиме соодветни примери од германскиот (ModernedeutscheIdiomatikvon Wolf Friedrich), англискиот (English Macedonian dictionaryofidiomsbei Zoze Murgoski) и македонскиот фразеолошки речник (првиот том на Фразеолошкиот речник на македонскиот јазик од Тодор Димитровски и Ташко Ширилов).

Примери:

Германски фразеологизми	Англиски фразеологизми	Македонски фразеологизми
1. <i>von der Hand in den Mund leben</i> = alles gleich verziehen oder verbrauchen, was man verdient. <i>z.B. Er hat keinerlei Rücklagen, da er jahrelang nur von der Hand in den Mund gelebt hat.</i>	<i>to live from hand to mouth</i> = If you live from hand to mouth, you don't have any money to save because whatever you earn is spent on food and other essentials. <i>eg. Most families in that area live from hand to mouth.</i>	Да се живее од денес за утре= троши безгрижно, не мисли за иднината. пр. Сиромаштијата ги фрла во очај граѓаните, се живее од денес за утре, без стандард и со мисла како да се побегне од својата земја.

<p>2. mit dem goldenen Löffel im Mund geborene sein= (das) Kind reicher Eltern sein. <i>z.B. Ihm ist zu leicht, er ist mit dem goldenen Löffel im Mund geboren.</i></p>	<p>To be born with a silver spoon in one's mouth=to be the son or daughter of a very rich family. <i>e.g. His complete lack of concern about money is natural of someone who was born with a silver spoon in their mouth.</i></p>	<p>Се родил под среќна звезда = има голема среќа, среќен е во животот. <i>пр. Некои луѓе се навистина родени под среќна звезда.</i></p>
<p>3. jemandem den Mund wässern machen=jemanden auf etwas gelüftig machen, jemandem Appetit machen. <i>z.B. Hörendlich auf mit deinen Erzählungen von dem Festessen, du machst mir richtig den Mund wässrig.</i></p>	<p>To make mouth water = Food can make your mouth water when it looks and smells extremely good. <i>e.g. That delicious smell from the kitchen is making my mouth water.</i></p>	<p>Ми течат лиги = има силна желба да вкуси нешто. <i>пр. Кога го видов како јаде сладолед, ми потекоа лиги.</i></p>
<p>4. Einem geschenkten Gaul schaut man nicht ins Maul= mit einem Geschen kinder Form, wie es übergeben wird, soll man zufrieden sein; man bemängelt, kritisiert keine Geschenke. <i>z.B. Aber schon früh haben wir gelernt: "Einem geschenkten Gaul schaut man eben nicht ins Maul".</i></p>	<p>Don't / Never look a gift horse in the mouth = to be ungrateful to someone who gives you something; to treat someone who gives you a gift badly. (Usually with a negative meaning.) <i>e.g. Never look a gift horse in the mouth. I advise you not to look a gift horse in the mouth.</i></p>	<p>На подарен коњ забите не му се гледаат= треба да бидеме благодарни за каков било подарок, а не да му наоѓаме мани на подарокот. <i>пр. Подарокот од Марија не му се допадна на Марко, но на подарениот коњ забите не му се гледаат.</i></p>
<p>5. kein Blatt vor den Mund nehmen=schonungslos offenet was sagen. <i>z.B. Wenn du mit ihm seine Arbeit besprichst, dann nimm kein Blatt vor den Mund.</i></p>	<p>Not to mince matters = speak openly, say what you mean. <i>e.g. I see no reason to mince matters: a mistake has been made and the responsible person should be named.</i></p>	<p>Нема влакна на јазикот = сè му кажува во лице, отворено, без заобиколување. <i>пр. Таа е водителката која нема влакна на јазикот.</i></p>

<p>6. j-m über den Mund fahren= jemandem heftig widersprechen, jemanden scharf zu recht weisen. <i>z.B. Wenn Olga nur ein Wörtchen sagt, fährt Vater ihr über den Mund. Es ist schrecklich.</i></p>	<p>Cutsthshort= Interrupt before its natural or planned end. <i>e.g. I wanted to explain my idea but he cut me short.</i></p>	<p>Пресекува нешто во корен = го кочи, запира дејството уште пред да почне. <i>пр. Сакав да ја кажам мојата нова идеја, но татко ми ме пресече во корен.</i></p>
<p>7. j-m etwas in den Mund legen= etwas so sagen dass der andere die richtige Antwort geben muss, jemandem einen Gedanken nachlegen. <i>z.B. Der Professor hat ihm die Antwort in den Mund legen. Er hat nichts gewusst.</i></p>	<p>To put words in / into sb.'s mouth = to tell someone what you think they mean or want to say. <i>e.g. Don't put words into my mouth, that isn't what I said!</i></p>	<p>Става некому зборови во уста = кога некому му влијаеме на она што го кажува, односно кога го тераме да го каже она што ние сакаме да го слушنامه. <i>пр. Не ставајте ми ги зборовите во уста! Тоа не се мои зборови, мисли.</i></p>
<p>8. ein großes Maul haben= prahlerisch reden, übertreiben. <i>z.B. Der Abend gestern war eigentlich sehr nett, nur Volker hat wie immer ein großes Maul gehabt.</i></p>	<p>(a) big mouth = you talk too much, especially about things that should be secret. <i>e.g. Helen's got such a big mouth – the news'll be all over the town by tonight.</i></p>	<p>Има голема уста = дрдорко, има голема уста и кажува и што е и што не е за кажување. <i>пр. Не му ја кажувај нему нашава тајна, тој има голема уста.</i></p>
<p>9. sich den Mund fusselig reden= etwas immer wieder sagen, jemandem immer wieder zureden (aber erfolglos). <i>z.B. Was habe ich mir den Mund fransig geredet, er soll sich wärmer anziehen, jetzt ist er erkältet.</i></p>	<p>To talk till one is blue in the face = to talk until one is exhausted. <i>e.g. You can talk to him until you are blue in the face, it will make no difference.</i></p>	<p>Коски ми фана јазикот = зборува додека не ми се смачи, ама без резултат. <i>пр. Му зборував за Маја сè додека јазикот коски не ми фати.</i></p>
<p>10. j-m Honig um den Mund schmieren = etwas so sagen, dass die Antwort für den anderen damit praktisch gegeben ist. <i>z.B. Muss ich dir die Antwort um Mund schmieren?</i></p>	<p>A white lie = lie with good intentions. <i>e.g. My old parents prefer to hear white lies than to know the stark truth.</i></p>	<p>Бела лага= некому да му кажеш убави лаги. <i>пр.Моите пријатели повеќе сакаат да слушнат бела лага, отколку да ја слушнат суровата вистина.</i></p>

За подетален преглед на фразеологизмите одлучивме да ги анализираме фразеологизмите поединечно, со што би можеле да укажеме на конкретните промени кои се јавуваат меѓу нив. За да можеме со сигурност да ги одделиме фразеологизмите од другите јазични групи ќе се послужиме со една од основните особености на фразеологизмите, со идиоматичноста, која ги определува истите во потесна смисла (Fleischer, 1982). Затоа уште на почеток сакаме да ја потенцираме идиоматичноста, најрелевантниот фактор за утврдување на фразеологизмите. Како што спомнавме претходно, идиоматичноста е една од карактеристиките на фразеологизмите и ја претставува разлика помеѓу фразеолошкото и буквалното значење. Флајшер (Fleischer, 1997) ја дефинира идиоматичноста како неправилен однос помеѓу значењето на поединечните делови од комплексниот израз и значењето на целината. Поаѓајќи од ова гледиште ние ќе се обидеме да го утврдиме степенот на идиоматичност кај наведените примери со цел полесно нивно совладување. Степенот на идиоматичност се одредува според тоа колку е голем контрастот помеѓу буквалното и фразеолошкото значење. Оттука, се работи за целосно идиоматични, делумно идиоматични и неидиоматични фразеологизми. Целосната идиоматичност значи дека не постои врска помеѓу буквалното и фразеолошкото значење. Кога фразеологизмот е делумно идиоматичен, тогаш имаме фразеологизам и збор во својата слободна форма, а кај неидиоматичните фразеологизми нема семантичка разлика помеѓу фразеолошкото и буквалното значење.

Во однос на горенаведеното, кај првиот пример се среќава неидиоматичноста помеѓу германскиот и англискиот фразеологизам додека, пак, во однос на македонскиот имаме присуство на целосна идиоматичност. Во вториот пример помеѓу германскиот и англискиот фразеологизам имаме делумна идиоматичност, а во споредба со македонскиот фразеологизам имаме целосна идиоматичност. Помеѓу германскиот и англискиот фразеологизам имаме неидиоматичност кај третиот пример, додека во однос на македонскиот имаме целосна идиоматичност. Четвртиот пример укажува на неидиоматичност помеѓу германскиот и англискиот фразеологизам, а во однос на македонскиот делумна идиоматичност. Кај петтиот и шестиот пример се забележува целосната идиоматичност помеѓу трите фразеологизми. Делумната идиоматичност е забележана во седмиот пример кај германскиот фразеологизам во однос на англискиот и на македонскиот, додека помеѓу англискиот и македонскиот фразеологизам постои неидиоматичност. Кога сме кај неидиоматичноста, таа е забележана и кај осмиот пример,

додека пак целосната идиоматичност е забележана кај фразеологизмите во деветтиот пример. Десеттиот пример укажува на целосна идиоматичност помеѓу германскиот и англискиот и македонскиот фразеологизам, а неидиоматичност помеѓу англискиот и македонскиот фразеологизам.

Кога ќе ги анализираме податоците добиени од ексцерпираниот материјал во однос на фразеологизмите со лексичката компонента уста „Mund/mouth“ во трите јазици, слободно можеме да констатираме дека целосната идиоматичност е забележана кај повеќето македонски фразеологизми во однос на германските и англиските и тоа во шест примери од вкупно десет и кај три примери помеѓу фразеологизмите од трите анализирани јазици. Делумната идиоматичност ја среќаваме помеѓу еден германски и англиски фразеологизам, кај еден пример помеѓу германски и англиски фразеологизам и помеѓу германски фразеологизам во однос на англиски и македонски, што значи само во три примери од вкупно десет. Неидиоматичноста, пак, во три примери помеѓу германските и англиските фразеологизми, кај два примера помеѓу англиските и македонските фразеологизми и во еден пример помеѓу фразеологизмите од трите анализирани јазици. Накратко речено, најзастапена е целосната идиоматичност кај македонските фразеологизми од наведените примери во трите јазици, што значи сите компоненти на фразеологизмите го изгубиле своето буквално значење и се здобиле со ново фразеолошко значење.

Од оваа наша анализа произлегува прашањето зошто токму целосната идиоматичност е најзастапена кај македонските фразеологизми во однос на германските и англиските. Како што можеме да видиме од наведените примери, лексичката компонента уста „Mund/mouth“ во повеќето случаи го губи своето семантичко значење и се здобива со ново преносно значење кое, пред сè, зависи и од начинот и културата на живеење на народот кој го говори одредениот странски јазик. Ова укажува и на фактот што јазикот и културата на живеење понекогаш не се совпаѓаат и поради тоа е потребно при изучувањето на некој странски јазик да се изучува и неговата култура со цел подобро негово совладување. Во оваа насока е и нашиов труд. Со него ние сакаме да потенцираме дека изучувањето на еден странски јазик не се однесува само на лингвистичките разлики помеѓу мајчиниот и изучуваниот јазик, туку и на културните разлики што постојат помеѓу нив, што можевме да го видиме и од наведените контрастивни примери на фразеологизми од германскиот, англискиот и македонскиот јазик. Ова секако е повод за размислување за создавање на нов труд за идните генерации.

Заклучок

Од анализата на собраните фразеологизми кои во својата структура ја содржат лексичката компонента уста „Mund/mouth“ (10 единици) можеме да дојдеме до неколку заклучоци во врска со специфичноста на одредбите од лексички компоненти од овој вид.

Преку табеларниот преглед во трите дијасистеми дојдовме до интересни сознанија, како од јазичен, така и од културолошки аспект кои се обидовме да ви ги претставиме на најдобар начин. Притоа следува анализа на фразеологизмите со лексичката компонента уста „Mund/mouth“ во трите контрастирани јазици со цел да се воочат разликите и сличностите меѓу нив и на тој начин да се овозможи на полесен начин да се усвојат истите, а со тоа и почесто да се користат во општењето меѓу луѓето. Како што можеме да видиме, фразеологизмите со лексичката компонента уста „Mund/mouth“ во фразеологијата се карактеризираат со висока продуктивност, што е основа за голем број фразеологизми. Во овој случај, појдовна точка беше германскиот фразеологизам со лексичката компонента уста „Mund/mouth“ и нивните еквиваленти во англискиот и во македонскиот јазик. Ние се обидовме табеларно да ги претставиме фразеологизмите од трите анализирани јазици и да ги воочиме нивните сличности и разлики врз основа на степенот на идиоматичност кај истите. Анализирајќи ги фразеологизмите од трите јазици, наидовме на многу интересни податоци што ни ја потенцираат испреплетеноста на истите, иако немаат никакви допирни точки. Како резултат на тоа откривме дека најраспространета е целосната идиоматичност на македонските фразеологизми со лексичката компонента уста „Mund/mouth“ во однос на германските и англиските фразеологизми. И ова е разбирливо, бидејќи анализираните јазици имаат различно потекло, односно германскиот и англискиот јазик потекнуваат од германското индоевропско јазично семејство, додека пак македонскиот јазик од словенското индоевропско јазично семејство. Затоа постојат повеќе сличности, односно фразеологизми со лексичката компонента уста „Mund/mouth“ со најголем степен на неидиоматичност помеѓу наведените фразеологизми од германски и англиски јазик, за разлика од македонските каде што најзастапена е целосната идиоматичност во однос на германските и англиските фразеологизми. Но, се поставува прашањето какво е објаснувањето за појавата на делумна идиоматичност и неидиоматичност кај македонските фразеологизми во однос на германските и англиските. Одговорот на ова прашање е сосема јасен кога ќе се земе предвид фактот што сите овие јазици што се предмет на нашава анализа потекнуваат од индоевропското јазично семејство.

Притоа напоменуваме дека овие констатации се како резултат на анализата направена врз нашиов ексцерпиран материјал и дека овие резултати не можат да се земат како апсолутни, туку само како релевантни резултати кои можат да послужат како подлога за понатамошни фразеолошки истражувања, односно како наследство на идните генерации научници кои би сакале да навлезат подлабоко во овој научен лавиринт.

Користена литература (кирилица)

- Белчев, Т. (2010): *Речник на странски зборови во македонскиот јазик Л-Ш*. книга II. Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип.
- Велковска, С. (2002): Белешки за македонската фразеологија. Јазикот наш денешен. кн. 8. Скопје.
- Димитровски, Т. (1995): *Речник на литературни изрази*. Скопје.
- Димитровски, Т., Ширилов, Т. (2003): *Фразеолошки речник на македонскиот јазик*, I-III, Скопје.
- Кузмановска, Д. (2014): *Пословици и поговорки со анимална компонента во германскиот и во македонскиот јазик*. Докторска дисертација. Филолошки факултет, УКИМ, Скопје.
- Мургоски, З. (1993): *Англиско-македонски речник на идиоми*. Скопје.
- Мургоски, З. (2002): *Македонско-англиски речник на идиоми*. трето издание. Скопје.

Користена литература (латиница)

- Bergerová, H. (2005): Einführung in die deutsche Phraseologie: Ein Reader, Aufgaben- und Übungsbuch. Ústí nad Labem: Univerzita J.E. Purkyně.
- Burger, H. Jaksche, H. (1973): Idiomatik des Deutschen. Tübingen.
- Duden (1997): Redewendungen und sprichwörtliche Redensarten. Band II.-Mannheim.
- Fleischer W. (1982): Phraseologie der deutschen Gegenwartssprache. Leipzig: VEB Bibliographisches Institut Leipzig.
- Fleischer W. (1997): Phraseologie der deutschen Gegenwartssprache. Tübingen.
- Friedrich, W. (1976): Moderne deutsche Idiomatik. Alphabetisches Wörterbuch mit Definitionen und Beispiele. 2 neubearbeitete Auflage. München: Max Hueber Verlag.
- Matesić, J. (1982): Frazeloski rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika. Zagreb: Školska knjiga.